

Popis trasy

Výchozí místo je v informačním středisku města (zastavení 1), pokračovat budeme přes Mírové náměstí (zastavení 2), dále vlevo a na konci náměstí odbočíme vpravo do ulice Klášterní (zastavení 3) – zde můžeme navštívit zrekonstruovaný objekt Pivovar Hotel Na Rychtě a poté si prohlédnout vedle stojící Českou národní banku a kostel sv. Vojtěcha – vzápětí se vydáme vpravo ke kostelu Nanebevzetí Panny Marie (zastavení 4) – další zastávkou bude areál výletního záměčku Větruše – můžeme zvolit jednu ze dvou variant: lanovkou (5) z obchodního centra Forum – nebo pěšky přes Malou Hradební pod železniční viadukt, na kterém je připevněn historický vodočes – levou stranou kruhového objezdu dojdeme k světelnému přechodu a po žluté turistické značce nahoru do areálu na Větruši (zastavení 6) – nedaleko se nachází středověké popraviště, kam nás dovede po 400 metrech červená turistická značka – vrátíme se zpět k rozcestníku turistického značení a vydáme se po naučné stezce Větruše - Vrkoč okolo pomníku zakladatele záměčku Větruše Karla Eichlera vzhůru k prvnímu informačnímu panelu, kde odbočíme vlevo na Humboldtovu vyhlídku (zastavení 7) s pohledem do Labského údolí – po návratu na naučnou stezku půjdeme vlevo a přes Soudný vrch dojdeme k Vaňovskému vodopádu a vyhlídce Vrkoč (zastavení 8) – od vodopádu sejdem podél potoka dolů do ulice Čajkovského – odbočíme vlevo na silnici a po 350 metrech se napojíme na žlutou značku, která nás dovede přes Masarykovo zdymadlo (zastavení 9) na hrad Střekov (zastavení 10) – po prohlídce hradu půjdeme z parkoviště po červené značce a u první zatáčky odbočíme vpravo na Partyzánskou cestu – budeme sledovat červené místní značení (červenobílý čtvereček), které nás provede lesem a následně Novoveskou ulicí z kopce dolů na Novosedlické náměstí – odbočíme vpravo do Kojetické a po zeleném místním značení (zelenobílý čtvereček) na levé straně ulice odbočíme po 150 metrech vlevo na schodiště mezi vilkami a vystoupáme upravenou lesní cestou k rozhledně Střekovská vyhlídka (zastavení 11) – zpět do centra můžeme použít městskou hromadnou dopravu z druhé strany Kojetické ulice (zastávka Poslední cesta) – nebo pokračovat přes sídliště Kamenný vrch do ulice Nová až k Mariánskému mostu (zastavení 12) a dále vlevo po cyklostezce podél Labe k mostu Dr. Edvarda Beneše – za mostem projdeme prostorem Zanádraží a hlavním vlakovým nádražím do ulice V Jirchářích a Hrnčířskou ulicí se vrátíme do Informačního střediska města Ústí nad Labem na Mírové náměstí.

Celý okruh je dlouhý cca 14 kilometrů, kratší varianta s využitím městské hromadné dopravy ze Střekova do centra je o 3 kilometry kratší. Trasa je velice pestrá, s několika výstupy, sestupy i rovinatými úseky. Úsek po zelené značce je za dobrého počasí relativně pohodlný a s nezbytnou opatností bezpečný. Vede upravenou lesní cestou opatřenou několika informačními panely a nabízí několik krásných pohledů na Labe protékající členitým Českým středohořím. Také červeně značená, méně známá Partyzánská cesta, vede po zpevněné stezce hustým lesem a v letním žáru nám poskytne příjemný stín.

Cesta je středně náročná, není vhodná pro vozičkáře a cyklisty.

V informačním středisku si můžete zapůjčit audioprůvodce, ve kterém je tato trasa zpracována formou audionahrávky (mluvené slovo).

Masarykovo zdymadlo

V úzké labské soutěsce mezi skálou s hradem Střekov a skalním útvarem Vrkoč bylo vždy nebezpečné místo pro labskou plavbu. Skalní bloky v úzkém korytu silné řeky si pravidelně vybíraly svou daň na poničených lodích i zmařených životech. V husté mlze mnozí vděčili za šťastný průjezd pouze náhodě, spíše ale věřili v přízeň Labské královny. Dle pověsti se jednalo o dceru pána ze střekovského hradu, která se zjevovala jako duch mladé dívky. Otec nepřál lásce své dcery a jejího milého nechal umučit k smrti. Ona se ze žalu vrhla ze skály a od těch dob se její duše vznáší v mlhách nad labskou hladinou. A dobrým lodníkům pomáhá najít správný směr. Toto nebezpečí odstranilo až Masarykovo zdymadlo. To zároveň funguje jako přehrada umělého jezera, které se táhne směrem k Litoměřicím. Jeho stavba začala v roce 1923, celé vodní dílo pod střekovskou skálou se podařilo dokončit až v roce 1936. Hladina vaňovského jezera se po výstavbě zdymadla zvedla o plných sedm metrů. Stavba zdymadla se skládá ze

tří částí. První je samotný jez, který slouží ke zvyšování hladiny Labe nad zdymadlem, druhou částí jsou dvě plavební komory dlouhé po 170 metrech, třetí částí je hydroelektrárna k výrobě elektrického proudu o kapacitě skoro dvacet MW. Součástí jezu je i rybí přechod, který je umístěn v dělicím pilíři mezi jezerem a elektrárnou.

Hrad Střekov

Hrad Střekov byl založen ve druhém desetiletí 14. století, kdy zde jeho nejstarší část postavil rytíř Pešík. Hrad měl střežit přilehlý vodní tok a zajistit vybírání cla. V roce 1319 předal král Jan Lucemburský hrad Střekov dědičným Vartenberkům. Poté se správci hradu často střídali. V roce 1563 se jeho dědičnými správci stali páni z Lobkovic, kterým patří hrad až po dnešní dny. Za první branou se nachází přední hrad, původně ze 14. století, s gotickým obytným palácem. Bývala tady asi

také hradní kaple. Na nejvyšším místě hradu byla postavena štíhlá okrouhlá dvoupatrová věž za účelem sledování dopravního ruchu na Labi. To bylo nutné pro zajištění výběru labského cla, které se vybíralo přímo pod hradem. Z větší části se dochoval také patrový obytný věžovitý palác. Z původní horní části hradu se dochovaly pouze zbytky opevnění, především z počátku 16. století. V první polovině 19. století na hradě pobývali romantičtí básníci Karel Hynek Mácha a Theodor Körner nebo také Johann Wolfgang Goethe, ale zaujal třeba i dánského pohádkáře Hanse Christiana Andersena. Často byl zobrazován slavnými malíři. Například Adrian Ludwig Richter hrad proslavil malbou „Přívoz pod Střekovem“. Zaujal také Bedřicha Smetanu, který pobýval na svatební cestě právě v tomto kraji. Hudební skladatel Richard Wagner zde hledal inspiraci, když psal operu „Tannhäuser“. Romantická atmosféra hradu ho nadchla natolik, že sám na sebe navlékl prostěradlo a za úplňku se promenoval po hradbách. Zájem návštěvníků o středověkou zříceninu donutil majitele ke zřízení restaurace již okolo roku 1830. Po mnoha dalších úpravách je hrad vlastně dodnes cílem desítek tisíců návštěvníků z celého světa. Stal se symbolem města i celého Labského údolí.

www.hradstrekov.cz

Střekovská vyhlídka

Střekovská vyhlídka byla dokončena na jaře roku 2010 a nachází se v lesoparku na Malém Sedle. Z rozhledny si můžete vychutnat jedinečné

pohledy na České středohoří, na Větruši, i centrum města s mohutnou Mariánskou skálou, dokonce můžete vidět i vzdálené Krušné hory. Rozhledna se nachází v nadmořské výšce 284 metrů a její výška je 8,2 metrů.

Oblibu vyhlídkových míst na Ústecku dokládají i jedny z nejstarších dochovaných obrazů, na kterých je znázorněn pohled ze střekovského břehu do Labského údolí na město Ústí nad Labem. Patří k nim votivní obraz z roku 1666 nebo obraz svatého Václava jako patrona města z doby kolem roku 1690. Z počátku 18. století je barokní obraz od Mathiase Zelenky.

Mariánský most

Labské břehy spojuje v Ústí nad Labem trojice mostů. Přímou pod Větruši se nachází železniční most z padesátých let 20. století, který je jedenáctou největší stavbou svého druhu u nás. Sousední obloukový

silniční most Dr. Edvarda Beneše z roku 1936 stále patří k největším obloukovým mostním konstrukcím v českých zemích. Nejmladším labským mostem je pak Mariánský most z roku 1998. Ten byl v roce 2001 v mezinárodní anketě renomovaného časopisu Structural Engineering International zařazen mezi deset nejkrásnějších světových staveb posledního desetiletí dvacátého století. Proti osmdesát metrů vysoké Mariánské skále na úbočí nad Labem se nachází 179 metrů dlouhá mostní konstrukce, zavěšená na dvou více než 60 metrů vysokých pylonech. Z každého vybíhá po patnácti lanech. Jedinečná mostní konstrukce je dílem architekta Romana Kouckého.

Ústí

poznání

Trasy netušených krás

- I. Ústecká NEJ
- II. Vilová architektura
- III. Zlatá čtyřka
- IV. Umělecká stezka

www.usti-nad-labem.cz

Zlatá čtyřka

Královské svobodné město Ústí nad Labem leží v překrásné krajině Labského údolí s Českým středohořím, nedaleko od romantických skal Labských pískovců a dotýká se úpatí Krušných hor. Město a jeho přilehlé okolí patří k nejstarším osídleným územím v Čechách. Údolím Bíliny procházeli před 25 000 lety lovci mamutů a od té doby je vlastně Ústecko trvale osídleno.

Dávné i moderní dějiny města Ústí nad Labem reprezentují nejvýznamnější městské dominanty, kolem kterých Vás provede trasa „Zlatá čtyřka“. Kostel Nanebevzetí Panny Marie, výletní zámek Větruše, hrad Střekov a Mariánský most jsou dnes výraznými symboly města. Spojují dávnou minulost s naší současností.

Gotická vstupní šije

Při záchraném archeologickém výzkumu v roce 2006 bylo na místě dnešního Paláce Zdar odkryto mnoho památek. Mezi jinými zde byly nalezeny doklady přítomnosti lovců mamutů z doby před více jak dvaceti tisíci lety.

Velký význam tohoto místa pro tehdejší obyvatele Ústecka dokládá rozsáhlá kruhová stavba prehistorického rondelu, která se zde nacházela před více než šesti tisíci lety. Byly také objeveny relikty středověkého domu ze 14. století. Největším z nich byla část vstupní schodišťové šije, která propojovala nadzemní stavbu se suterénem a sklepy. Objekt byl vytvořen z kamene z nedaleké Mariánské skály, pojivem je vápenná malta. Z

původního umístění byla vstupní schodišťová šije vyjmuta a během stavby byla umístěna do prostor dnešního Informačního střediska města Ústí nad Labem v Paláci Zdar. www.usti-nad-labem.cz

Mírové náměstí

Dnešní Mírové náměstí se až do roku 1938 jmenovalo Tržní náměstí. Bylo místem pravidelných týdenních a výročních trhů, zde se nacházelo skutečné obchodní centrum města. V jedné z hlavních os náměstí na jeho východní straně stával od roku 1708 sloup se sochou svatého Antonína Paduánského. Sloup byl odstraněn během stavby Interhotelu Bohemia počátkem 60. let 20. století a jeho torzo bylo uloženo v muzeu. Sloup byl obnoven v roce 1997 na novém místě v ose u protilehlé strany náměstí. Částečně se jedná o původní objekt, vlastní hlavice sloupu se sochou jsou nové.

Klášterní ulice

Pivovar Na Rychtě

Historické kořeny pivovaru sahají až do poloviny 19. století, kdy se zde prodávala vína, celý objekt tak slouží již více než 150 let jako restaurační zařízení. Před druhou světovou válkou zde fungoval známý hostinec U Hüblů, po roce 1970 hostinec nahradila Mikulovská vinárna. V posledních letech je to pak restaurace Na Rychtě, která si své jméno nese i pro současný pivovar a hotel. Budova prošla rozsáhlou rekonstrukcí a přestavbou, která byla dokončena v roce 2010. www.pivovarnarychte.cz

Česká národní banka

Budova České národní banky byla postavena dle návrhu architekta Michala Gabriela v roce 1994. Na průčelí umístil velké kyvadlo, snad aby ukázal, že čas jsou peníze. Budova stojí na rohu ulic Klášterní a Hradiště. Místní název Hradiště odkazuje na nejstarší ústecké knížecí hradiště, které tady stávalo do konce 13. století. Roku 1186 právě zde český kníže Bedřich provdal svou dceru za syna míšeňského markraběte Oty.

Kostel svatého Vojtěcha

Původně se jednalo o menší jednolodní západovýchodně orientovaný gotický kostel s jednou věží v západním průčelí. V první polovině 16. století kostel pomalu ztrácel na významu. Této skutečnosti využil ústecký primátor a horlivý katolík Johann Ernst Schösser, který uvedl ke kostelu svatého Vojtěcha v roce 1617 dominikánské mnichy. Ve stejném roce byl ale primátor zavražděn vzbouřenými měšťany. Počátkem 18. století kostel prošel barokní přestavbou, na níž se přinejmenším od roku 1719 podílel i slavný architekt Octavian Broggio.

Jako východisko mu posloužil kostel svatě Voršily na Novém městě pražském. Vysvěcen byl v roce 1731. V patře hlavního průčelí jsou dvě niky se sochami - vlevo svatý Václav, vpravo svatá Ludmila, v přízemí průčelí pak vlevo socha svatého Dominika, vpravo socha svatého Tomáše Akvinského. Hlavní portál zakončuje socha svatého Vojtěcha. Vyřezávané dveře kostela jsou z počátku 70. let 20. století.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Na samém konci druhé světové války bylo město Ústí nad Labem cílem leteckých útoků. Nejtěžší škody byly způsobeny 17. a 19. dubna 1945, kdy spojenecké armády zaútočily na velkou železniční křižovatku, která se v Ústí nachází uprostřed města. Většina historického centra města byla zničena, zahynulo více než pět set lidí. Bomby zasáhly také jižní stranu hlavní lodi kostela, která se zřítla. Hlavní věž se začala naklánět, a proto musela být provizorně podepřena. Trvalo více než deset let, než se stabilizovala do dnešního stavu. V Evropě je to jedna z nejméně zničených kostelních věží, v celoevropském srovnání ji můžete najít hned za slavnou šikmou zvonici v italské Pise. V nejvyšším bodě se vychyluje o 200,9 cm od kolmé osy. Kostel existoval určitě již na konci 12. století. Po zkáze způsobené husity v roce 1426 byla na přelomu 15. a 16. století postavena při obnově města současná loď. Z architektonického hlediska se kostel

řadí k památkám českosaské pozdní gotiky, podobně jako kostely v Pirně, v Mostě nebo v Lounech. Z této doby také pochází pískovcová kazatelna nebo křtitelnice a také dva největší zvony. Jedním z největších pozdně gotických zvonů v Čechách je „Willeborste“, který byl pro ústecký kostel získán v Nizozemí v roce 1506, druhý velký zvon je proslulý reliéfním portrétem Mistra Jana Husa. Současná podoba kostela je z konce 19. století a vznikla podle plánů architekta Josefa Mockera, který mimo jiné proslul svým podílem na dostavbě katedrály svatého Víta v Praze. Novogotický portál z roku 1901 je dílem jeho následovníka architekta Antona Webera. Hlavní gotický křídlový oltář je z roku 1498, ale nebyl původně určen pro Ústí, je původem ze saské Pirny. V roce 1617 ho získal ústecký primátor Johan Ernst Schösser. Protože pro radní města Pirny neměl dostatečnou hotovost, dodal jim za oltář místo peněz čtyři sudy ústeckého vína. To mělo být správně prodáno a peníze odvedeny do pirenské městské pokladny. Ústecké víno ale mělo příliš dobrou chuť, takže ho nakonec pirenští radní nejspíše vypili, jak o tom svědčí dobové vyšetřovací a soudní listiny.

Lanová dráha Větruše

Z obchodního centra Forum vede od roku 2010 osobní visutá lanovka na Větruši. Lano je dlouhé 330 metrů a je nejdelší dráhou bez podpěrných sloupů v Česku. Převýšení činí 50 metrů (dolní stanice má nadmořskou

výšku 156 metrů, horní 206 metrů). Lanovka je koncipována jako kyvadlová bez podpěr s dvojicí patnáctimístných kabin, které umožňují přepravu invalidního vozíku nebo cyklisty s kolem. Během dvou minut vás lanovka vyveze k výletnímu zámku Větruše, který patří mezi oblíbené výchozí body pro výlety do krajiny Českého středohoří. Pro případ uvíznutí kabin na trati je k dispozici otevřený záchranný vůz, do něhož je možné bezpečně přestoupit nouzově otevíratelným čelním oknem kabiny. Jízda lanovkou vám také umožní výhled na místo, které dalo městu Ústí nad Labem jeho název - na místo, kde ústí řeka Bílina do řeky Labe. www.dpmul.cz

Výletní zámek Větruše

Výletní zámek Větruše patří k vrcholnému období rozkvětu města ve druhé polovině 19. století. Nejříve zde stával jednoduchý pavilon s vyhlídkovou terasou, v roce 1897 pak byla dokončena stavba současné budovy, která slouží především jako hotel a restaurace s vyhlídkou ve vrcholu věže. Generální rekonstrukce historické budovy Větruše

byla ukončena v roce 2009, najdete zde rekreační sportoviště a přírodní a zrcadlové bludiště. Hotelová část byla přistavěna k hlavní budově v roce 2012. Při vyhlídce z Větruše je dominantou Labského údolí Mariánská skála, která od nepaměti poskytuje kámen pro stavbu města, jeho silnic a cest. Je opředená řadou pověstí. Údajně se právě v hlubinách Mariánské hory nachází skryté poklady slavných ústeckých trpaslíků.

Asi 400 metrů od Větruše je městské popravistiště ze 16. století. Tehdy bylo nad královským městem postaveno popravistiště se spodní zděnou válcovou částí a dřevěnou velkokapacitní šibenicí. Svému účelu sloužilo popravistiště do konce 18. století, kdy město ztratilo hrdelní právo. Poté zanikly dřevěné části a kamenná část postupně chátrala. Po roce 1945 ho obklopila zahrádkářská kolonie. Při rekonstrukci nedaleké Větruše byla kamenná část zrekonstruována na vyhlídkové místo, osazené velkým dřevěným křížem. www.hotelvetruse.cz | www.muzeumusti.cz | www.msul.cz

Humboldtova vyhlídka

Známy německý cestovatel a přírodovědec Alexander von Humboldt se zasloužil o pojmenování několika vyhlídkových míst v Českém středohoří, která navštívil v roce 1837. Jedno z nich se nachází na Soudném vrchu nad Větruší. Humboldtova vyhlídka je místo krásného výhledu nejen do údolí řeky Labe, ale i do vedlejšího údolí řeky Bíliny. Humboldtovo jméno nese také jedna z bočních roklí vedoucích k řece Labi.

Vaňovský vodopád a Vrkoč

Ve skalní soutěsce v údolí Podlešinského potoka, který ve Vaňově vtéká do Labe, se ukrývá jeden z neznámějších a nejnávštěvovanějších vodopádů Českého středohoří. Voda padá dolů z hrany dvanácti metrů vysokého skalního amfiteátru. Zajímavý je nedaleký skalní útvar Vrkoč s vyhlídkou do Labského údolí. Jedná se o přírodní geologickou památku, jedinečný skalní útvar se sloupkovým rozpadem čediče, který se pro svou podobu s rozčesanými ženskými vlasy nazývá Vrkoč. Romantické místo bylo a stále je cílem nejen romanticky naladěných Ústečanů a Ústečanek, ale také sem přichází dlouhé řady hostů z celého světa. Mezi nimi bychom určitě našli spisovatele dobrodružných románů Karla Maye. Ten Ústecko dobře znal. Tady také nějakou dobu pracoval jako redaktor a měl zde své přátele. Někteří se stali hrdiny v jeho příbězích, jeden svůj román ostatně napsal během několika málo týdnů v nedaleké Brně.

